

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 83/2019-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditsa a Libora Duřu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Alojzom Naništom, Sládkovičova 8, Prešov, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 5 Co 21/2019-861 z 5. marca 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. júna 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED],

██████████, a ██████████, ██████████, ██████████ (ďalej len „sťažovateľky“), zastúpených advokátom JUDr. Alojzom Naništom, Sládkovičova 8, Prešov, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 21/2019-861 z 5. marca 2019 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva:

„Sťažovateľky v procesnom postavení žalobkýň v 4. a 5. rade boli stranami konania vedeného Okresným súdom Svidník pod sp. zn. 5C/233/2006, predmetom ktorého bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti...

Súd žalobcom nepriznal náhradu trov konania a žalovaná nemá právo na ich náhradu. Súd zároveň nepriznal štátu náhradu trov konania.

Vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania súd svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 150 ods. 1 veta prvá O.s.p...

Krajský súd v Prešove rozsudkom zo dňa 08. júna 2016 č. k. 12Co/172/2015-704 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej a zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania účastníkov a štátu a v rozsahu zrušenia vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie...

Po zrušení veci v rozsahu výroku o trovách konania účastníkov a štátu Okresný súd Svidník uznesením zo dňa 12.09.2016 č. k. 5C/233/2006-723 uložil povinnosť žalovanej zaplatiť okrem iného žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto uznesenia, a to s poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 C.s.p...

Žalovaná proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 8. júna 2016 č. k. 12Co/172/2015-704 podala dovolanie, o ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací rozhodol uznesením zo dňa 27.09.2018 č. k. 6Cdo/16/2017-830 tak, že dovolanie odmieta. Zároveň žalobcom nepriznal náhradu trov dovolacieho konania...

Z odôvodnenia uznesenia NS SR zo dňa 27.09.2018 č. k. 6Cdo/16/2017-830 vyplýva, že žalovaná namietala skutkové zistenia odvolacieho súdu, pretože tento sa nevyporiadal s jej tvrdeniami a predloženými dôkazmi.“

3. V ústavnej sťažnosti sa ďalej uvádza, že „Uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 05.03.2019 č. k. 5Co/21/2019-861 bolo zmenené uznesenie súdu 1. inštancie tak, že stranám sporu a štátu náhradu trov konania nepriznal. Zároveň stranám sporu nepriznal ani náhradu trov odvolacieho konania.

V prejednávanej veci z povahy a okolností sporu odvolací súd má za to, že tu existujú dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešným žalobcom, a to jednak zo samotnej povahy sporu. resp. z procesnej situácie žalovanej ako pasívne legitimovanej v konaní a zároveň aj z dôvodu, že žalovaná nežadala príčinu na podanie žaloby. To, že sa žalovaná v konaní aktívne bránila a verila záverom ROEP, nemôže byť pripočítané v jej neprospech.“.

4. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti zdôrazňujú, že «namietajú porušenie svojho práva na spravodlivé konanie spočívajúce v tom, že odvolací súd v konaní pod sp. zn. 5Co/21/2019, ak dospel k záveru, že pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania je potrebné aplikovať ustanovenie § 257 C.s.p., sťažovateľkám neoznámil, že toto ustanovenie hodlá aplikovať a tieto sa o tom dozvedeli až zo samotného súdneho rozhodnutia.

Odvolací súd v tomto konaní nevytvoril „procesný priestor“ umožňujúci sťažovateľkám ako stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto zákonného ustanovenia...

Sťažovateľky poukazujú na skutočnosť, že z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu zo dňa 05.03.2019 vyplýva, že tento v podstate prevzal skutkové dôvody, ktoré uviedol súd prvej inštancie v rozsudku zo dňa 10.06.2015, keď pri rozhodovaní o náhrade trov konania aplikoval vtedy platné ustanovenie § 150 O.s.p. Navyiac s tým, že uviedol, že žalovaná s manželom sú dôchodcovia s nízkym dôchodkom a že žalovaná v dôsledku toho bola oslobodená od platenia súdneho poplatku.

Sťažovateľky namietajú, že procesný postup odvolacieho súdu v konaní sp. zn. 5Co/21/2019 bol prekvapivý a arbitrárny, pretože tento sa v odôvodnení svojho rozhodnutia

nevysporiadal s dôvodmi, ktoré uviedol odvolací súd, keď v rozsudku zo dňa 08.06.2016 č. k. 12Co 172/2015-704 vo vzťahu k výroku, ktorým zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie uviedol: „...nie je dôvod na použitie ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p., že z dôvodov hodných osobitného zreteľa sa úspešným žalobcom nepriznáva náhrada trov konania...

Z odôvodnenia uznesenia zo dňa 05.03.2019 nevyplýva či vôbec a ako sa odvolací súd vysporiadal s vyššie uvedenou argumentáciou iného senátu toho istého súdu v tej istej veci. Podľa sťažovateľiek vznikla absurdná a ústavne neakceptovateľná situácia, keď jeden senát odvolacieho súdu tie isté dôvody považuje za dôvody, pre ktoré nie je možné aplikovať vtedy platné ustanovenie § 150 O.s.p. a druhý senát toho istého súdu v tej istej veci na základe takmer tých istých dôvodov považuje tieto dôvody za hodné osobitného zreteľa, ktoré odôvodňujú aplikáciu ustanovenia § 257 C.s.p.

Sťažovateľky namietajú, že odvolací súd v uznesení zo dňa 05.03.2019 č. k. 5Co/21/2019-861 zrozumiteľne nevysvetlil prečo tie isté skutkové okolnosti posudzovanej veci právne posúdil inak, ako ich posúdil odvolací senát v odôvodnení rozsudku zo dňa 08.06.2016 č. k. 12Co/l 72/2015-704.».

5. Napadnuté rozhodnutie je podľa sťažovateľiek arbitrárne a zjavne neodôvodnené, keďže sa v ňom krajský súd nevysporiadal s ich námietkami, ktoré sa týkali nepriznania náhrady trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Podľa sťažovateľiek napadnuté rozhodnutie krajského súdu je prekvapivé a odkláňa sa od právneho názoru iného senátu krajského súdu.

6. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 21/2019-861 z 5. marca 2019, napadnuté rozhodnutie zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľkám prizná náhradu trov konania.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251.

10. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

13. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

14. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti namietajú, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu je arbitrárne a svojvoľné, v dôsledku čoho došlo k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa sťažovateľiek krajský súd nereagoval na všetky ich podstatné námietky týkajúce sa otázky nepriznania náhrady trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

17. Uznesením č. k. 5 Co 21/2019-861 z 5. marca 2019 krajský súd zmenil uznesenie súdu prvej inštancie tak, že stranám sporu a štátu nepriznal náhradu trov konania. Zároveň rozhodol, že stranám sporu nepriznáva ani náhradu trov odvolacieho konania.

18. Ústavný súd konštatuje, že jeho úlohou v tomto konaní bolo posúdiť, či v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti krajský súd uznesením č. k. 5 Co 21/2019-861 z 5. marca 2019 ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom rozhodol o nepriznaní náhrady trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

19. V relevantných častiach uznesenia č. k. 5 Co 21/2019-861 z 5. marca 2019 krajský súd predovšetkým uviedol:

„12. Ust. § 257 C.s.p. predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok a od zásady zodpovednosti za zavinenie. Znamená to, že súd nemusí zaviazat' neúspešnú

stranu sporu na náhradu trov konania. Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon bližšie nešpecifikuje. Možno ich však zhrnúť ako neprimeranú tvrdosť, podiel oboch strán na vzniku a priebehu sporu, povahu a okolnosti sporu, zložitost' doposiaľ neriešenej právnej problematiky, zložitost' prípadov výkladu medzinárodnej zmluvy, osobné pomery strán sporu, prípadne nízky príjem. Podľa názoru odvolacieho súdu môže ísť aj o problém, tak ako bol popísaný i v rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 10.06.2015, teda že znalec [REDACTED] na pojednávaní dňa 18.03.2015 uviedol, že problémom tohto sporu je podľa neho úplná hrubá chyba, ktorá sa stala pri spracovaní registra. Bol toho názoru, že prvú chybu urobila Geodézia Prešov, ktorá robila register, lebo vlastníkom dala výpisy, kde výpisy boli uvedené podľa pozemkovej knihy. Teda tí vlastníci, keď sa dostali k námietke, respektíve v čase, keď mohli podať námietku k registru, reklamovať ho, tak mali správne výmery podľa pozemkovej knihy, čiže tí nemali dôvod niečo namietat'. Vlastník nemá potuchy, čo sa robí v katastri, kto, akým spôsobom zobrazuje parcely vo vektorových mapách a už nie vôbec v súbore EKN. Vlastník ani netuší, že takéto súbory existujú. Podľa názoru odvolacieho súdu takéto okolnosti je možné kvalifikovať ako dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré súd neprizná náhradu trov konania vzniknutých strane úspešných žalobcov. Zároveň ide aj o ďalšie okolnosti, ktoré vznikli až po rozhodnutí súdu prvej inštancie a pred rozhodnutím odvolacieho súdu ešte v konaní sp. zn. 12Co/172/2015. Z obsahu spisu vyplýva, že uznesením č. k 12Co/172/2015-691 zo dňa 18.05.2016 odvolací súd priznal žalovanej oslobodenie od súdnych poplatkov. Odvolací súd konštatoval, že podľa doložených listinných dôkazov u žalovanej, táto je dôchodkyňa s mesačným dôchodkom 321,- Eur, pričom jej manžel má dôchodok 345,- Eur. Pri priemernom príjme do domácnosti 666,- Eur majú výdavky na prevádzku rodinného domu v rozsahu 330,51 Eur. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 22.07.2016.

13. V prejednávanej veci z povahy a okolnosti sporu odvolací súd má za to, že tu existujú dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešným žalobcom a to jednak zo samotnej povahy sporu, resp. z procesnej situácie žalovanej ako pasívne legitimovanej v konaní a zároveň aj z dôvodu, že žalovaná nezačala príčinu na podanie žaloby. To, že sa žalovaná v konaní aktívne bránila a verila záverom ROEP, nemôže byť pripočítané v jej neprospech.

14. Tak ako konštatoval odvolací súd vyššie, žalovaná bola oslobodená od platenia súdnych poplatkov odvolacím súdom, kde súd zistil príjem žalovanej a jej manžela, jej výdavky a posúdil, že sú tu dôvody pre priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov. Na strane žalovanej teda existujú výnimočné okolnosti spočívajúce pre nepriznanie trov štátu i z dôvodu nepriaznivej sociálnej situácie, ale táto výnimočnosť, tak ako bolo uvedené vyššie, spočíva aj v okolnostiach prejednáwanej veci. V tejto súvislosti znova poukazuje odvolací súd na zistenie znalca [REDACTED], podľa ktorého problémom sporu je hrubá chyba pri spracovaní registra, keď vlastníkom dala dva výpisy. Pre túto chybu sa skutočne žalovaná, tak ako tvrdí mohla domnievať, že je vlastníčkou nehnuteľnosti a svoje vlastnícke právo vo vzťahu k žalobcom bránila v konaní z dôvodu hrubej chyby pri spracovaní registra, potom muselo byť vykonávané v spore znalecké dokazovanie na preukázanie skutočnosti tvrdených žalobcami.

15. Ak súd prvej inštancie vychádzal z iného právneho názoru, vec nesprávne právne posúdil, preto odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvej inštancie tak, že stranám sporu a štátu náhradu trov konania nepriznal podľa ust. § 388 C.s.p.

16. Uvedené dôvody pre nepriznanie náhrady trov konania sa vzťahujú aj na trovy odvolacieho konania podľa ust. § 391 ods. 1 C.s.p. v spojení s ust. § 257 C.s.p. Preto odvolací súd vyslovil, že stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva. “

20. Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými či právnymi omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (m. m. I. ÚS 17/01).

21. Ústavný súd už judikoval, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá a ani nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú podstatný význam pre rozhodnutie o danom opravnom prostriedku, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa v rámci konania o opravnom prostriedku preskúmavalo (napr. IV. ÚS 350/2014, IV. ÚS 4/2013, IV. ÚS 124/2011, II. ÚS 127/07). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia totiž neznamená, že všeobecný súd musí dať podrobnú

odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). Uvedená judikatúra ústavného súdu je plne aplikovateľná aj na rozhodovanie o sťažnosti proti rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom.

22. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (napr. m. m. II. ÚS 307/06), preto k vyhovaniu ústavnej sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany príslušného orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Ústavný súd preto nepristupuje k vyhovaniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011). V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v danom prípade predovšetkým základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. IV. ÚS 104/2012, I. ÚS 9/2013, IV. ÚS 629/2012, II. ÚS 372/2012, II. ÚS 373/2012).

23. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04)

24. V kontexte požiadaviek riadneho odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd zdôrazňuje, že ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento

argument (Ruiz Torija proti Španielsku, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 9. 12. 1994, § 29; Hiro Balani proti Španielsku, rozhodnutie z 9. 12. 1994; Georgiadis proti Grécku, rozhodnutie z 29. 5. 1997; Higgins proti Francúzsku, rozhodnutie z 19. 2. 1998).

25. Vzhľadom na to, že sťažovateľky namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd, vychádzajúc zo svojej ustálenej judikatúry, podčiarkuje, že na základné právo na súdnu ochranu zásadne nazerá ako na právo „výsledkové“, to znamená, že posudzuje, či požiadavkám vyplývajúcim z obsahu tohto základného práva zodpovedá súdny proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

26. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k týmto označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

27. Prvoradou úlohou ústavného súdu je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

28. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46

ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojene kráľovstvo z 23. 9. 1997).

29. Vo všeobecnosti platí, že pochybenie pri rozhodovaní o náhrade trov konania spravidla nedosahuje samo osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014).

30. Podľa § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Citované zákonné ustanovenie predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho «nemusi zaviazat' neúspešnú stranu sporu nahradit' trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane... Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (pozri k tomu napr. uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 MCdo 17/2009, sp. zn. 5 Cdo 67/2010 či sp. zn. 3 MCdo 46/2012) ustanovenie § 257 nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradit' trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 257 preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Strane, ktorá mala vo veci úspech, nemožno nepriznať náhradu trov podľa výnimočného ustanovenia len na základe všeobecného záveru

hodnotiaceho dopad rozhodnutia o určitom druhu nárokov... Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (k tomu napr. nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 292/07 či sp. zn. I. ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (pozri nález Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 727/2000)... Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 255 ods. 1). Priamo z textu zákonného ustanovenia vyplýva, že súd by mal podľa neho rozhodovať iba vo výnimočných prípadoch... Zmyslom predmetného zákonného ustanovenia je, že ak súd zvolí postup podľa neho, nemôže žiadnej zo strán (ani úspešnej, ani neúspešnej) priznať náhradu trov konania. Napriek doslovnému zneniu ustanovenia § 257 nepriznanie sa môže týkať všetkých trov alebo len ich časti... Na účely moderácie nie je rozhodujúce, na základe akej zásady boli trovy uložené a ktorá strana ich má platiť; moderovať možno aj trovy zastaveného konania. Ak súd má v úmysle použiť moderačné právo alebo ak ho niektorá zo strán navrhne, musí súd umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila (k zámeru aj k dôkazom). Nie je možné, aby súd dospel k vnútornému presvedčeniu, že je potrebné aplikovať ustanovenie § 257 a strane, ktorá by inak trovy získala, to neoznámil a táto by sa to dozvedela až z rozhodnutia. Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia [pozri k tomu rozsudok ESĽP Čepek proti Českej republike (sťažnosť č. 9815/10), ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15]. Strana má teda právo byť explicitne vyzvaná, aby včas k prípadnej aplikácii § 257 vyjadrila svoje stanovisko. Výrok rozhodnutia v prípade úplnej moderácie by mal znieť „stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva“, resp. „súd stranám nárok na náhradu trov konania nepriznáva“. Výrok, že „žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania“ už nemá v CSP oporu. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd vo svojom rozhodnutí riadne a presvedčivo odôvodniť, pretože v opačnom prípade by mohlo ísť o postup, ktorý by mohol mať znaky svojvôle. Nie je prípustné odôvodnenie obsahujúce iba odkaz na výpoveď účastníka konania bez toho, aby z neho bolo možné zistiť, z akých dôkazných prostriedkov súd čerpal svoje zistenia pre následný záver o odôvodnenosti aplikovať § 257. Aj podľa ustálenej súdnej praxe (pozri bližšie napr. nález

Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 119/03 či uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 67/2010) výnimočnosť použitia ustanovenia § 257, ako aj to, v čom súd videl, že išlo o prípad hodný osobitného zreteľa, musí byť náležite odôvodnené.» (ŠTEVČEK, M.; FICOVÁ, S.; BARICOVÁ, J.; MESIARKINOVÁ, S.; BAJÁNKOVÁ, J.; TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 940 – 943.).

IV.

Záver

31. Vychádzajúc predovšetkým z už uvedeného posúdenia veci (bod III tohto odôvodnenia), ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa v uznesení č. k. 5 Co 21/2019-861 z 5. marca 2019 zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s námietkami sťažovateľiek týkajúcimi sa nepriznania náhrady trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Právny názor vyslovený krajským súdom v uznesení č. k. 5 Co 21/2019-861 z 5. marca 2019, podľa ktorého dôvodom hodným osobitného zreteľa je skutočnosť, že pri spracovaní registra došlo k hrubej chybe nezavinenej stranami sporu, má aj podľa ústavného súdu racionálny základ a je preto legitímny a z ústavného hľadiska akceptovateľný. Taktiež za dôvod hodný osobitného zreteľa možno považovať nepriaznivú sociálnu situáciu žalovaných (nízky príjem žalovaných). Skutočnosť, že sa žalované v konaní o určenie vlastníckeho práva aktívne bránili, nemôže byť pri rozhodovaní o náhrade trov konania pripočítaná v ich neprospech. Podstatné v tomto prípade bolo, že žalované nezadali príčinu na podanie žaloby. K námietke sťažovateľiek, že nemali možnosť vyjadriť sa k nepriznaniu náhrady trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ústavný súd uvádza, že sťažovateľky sa k tejto skutočnosti vyjadrili podaním, ktorým zaujali stanovisko k odvolaniu žalovanej proti uzneseniu Okresného súdu Svidník č. k. 5 C 233/2006-723 z 12. septembra 2016. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľiek, že krajský súd sa v uznesení č. k. 5 Co 21/2019-861 z 5. marca 2019 v otázke náhrady trov konania odklonil od právneho názoru iného senátu krajského súdu uvedeného v skoršom uznesení č. k. 12 Co 172/2015-704 z 8. júna 2016, ústavný súd uvádza, že v danom prípade išlo o to isté súdne konanie, ktoré nebolo ešte právoplatne skončené, a krajský súd jasne

a zrozumiteľne vysvetlil, v čom spočívajú dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov konania stranám sporu a štátu nepriznal.

32. Krajský súd tak dostatočne ozrejmil myšlienkové pochody, ktoré ho viedli k posúdeniu základnej právnej otázky, ktorou bolo nepriznanie náhrady trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto jeho závery vyslovené v danej veci nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, ale ako také, ktoré (v posudzovanom prípade, pozn.) sú v súlade s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

33. Krajský súd sa s argumentáciou sťažovateľiek nestotožnil, a preto uznesením č. k. 5 Co 21/2019-861 z 5. marca 2019 zmenil uznesenie súdu prvej inštancie tak, že stranám sporu a štátu náhradu trov konania nepriznal a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Vzhľadom na uvedené napadnuté uznesenie krajského súdu č. k. 5 Co 21/2019-861 z 5. marca 2019 nemožno považovať za zjavne neodôvodnené či arbitrárne, a preto neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby ústavný súd svojím rozhodnutím do napadnutého rozhodnutia krajského súdu zasahoval, pretože jeho odôvodnenie nesignalizuje takú príčinnú súvislosť s namietaným porušením základného práva sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne zakladala dôvod na vyslovenie ich porušenia.

34. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť, ktorou sťažovateľky namietali porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 21/2019-861 z 5. marca 2019 odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

35. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého

rozhodnutia krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie, priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2019

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu